

رابطه بین ارزش وجه نقد و محافظه کاری حسابداری و نقش کنترل سهامداران

آرش حبیبی^۱، دکتر محمد رضا عسگری^۲

۱- کارشناسی ارشد، مدیریت مالی ، دانشکده مدیریت و حسابداری، واحد یادگار امام خمینی (ره) شهرری ، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران ، ایران

۲- دانشیار و عضو هیئت علمی، دانشکده مدیریت و حسابداری، واحد یادگار امام خمینی (ره) شهرری، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران ، ایران

The relationship between cash value and accounting conservatism and the role of controlling shareholders

Arash Habibi^۱, Mohammad Reza Asgari^۲

۱- Master of Science (MSc), Financial Management, Faculty of Management and Accounting, Yedgaramam Khomeini Unit (RA), Shahre Ray, Islamic Azad University, Tehran, Iran

۲- Associate Professor, Faculty Member, Faculty of Management and Accounting, Yedgaramam Khomeini Unit (RA), Shahre Ray, Islamic Azad University, Tehran, Iran

Abstract:

Today, capital market is one of the pillars of economic growth and development in each country. The present research was conducted with the aim of the relationship between cash value and accounting conservatism and the role of controlling shareholders. The research in terms of the type of the target is a part of applied research, based on the nature and method of correlation. Also, the present study is descriptive in terms of classification according to the method and from among the types of descriptive researches from The type is correlation; therefore, the multivariate regression method, as well as the default tests of regression, will be used. Data collected from the National Library, Tehran Stock Exchange, using the Excel software after the necessary modifications and classification based on the variables studied, were introduced into Eviews software and final analysis was performed. Data analysis in the descriptive statistics section was started by calculating central indices such as mean, mean, and dispersion indices. The standard deviation of skewness and elongation of skidding were started. In this research, root variables were used to investigate the variables of the research. Then, using the statistical techniques of multivariate regression models and panel or panel data models, the research hypotheses were used. Due to the combination of data types, the F lemmer test was used to choose between panel and compilation methods. Then, confirm or reject the research hypotheses using the results obtained from the Eviews software and finally, to evaluate the normality of its errors, it was tested. According to the results obtained from the test of research hypotheses, it can be said that conservatism increases the value of cash and the role of controlling the role of shareholders in this important relationship is significant and significant.

Keywords: cash, conservatism, accounting, shareholders.

چکیده:

امروزه بازار سرمایه یکی از ارکان اساسی رشد و توسعه اقتصادی در هر کشور به شمار می‌رود، پژوهش حاضر باهدف رابطه بین ارزش وجه نقد و محافظه‌کاری حسابداری و نقش کنترل سهامداران انجام شد. پژوهش حاضر از نظر نوع هدف جزء پژوهش‌های کاربردی و بر اساس ماهیت و روش از نوع همبستگی می‌باشد همچنین، پژوهش حاضر از لحاظ طبقه‌بندی برحسب روش، از نوع توصیفی است و از میان انواع پژوهش‌های توصیفی از نوع همبستگی است؛ بنابراین، از روش رگرسیون چند متغیره و هم‌چنین، آزمون‌های پیش‌فرض استفاده از رگرسیون، استفاده خواهد شد. داده‌های جمع‌آوری شده از کتابخانه ملی، بورس اوراق بهادار تهران با استفاده از نرم‌افزار Excel پس از اصلاحات و طبقه‌بندی لازم بر اساس متغیرهای موردبررسی وارد نرم‌افزار Eviews شده و تجزیه و تحلیل‌های نهایی انجام شد. تحلیل داده‌ها در بخش آمار توصیفی با محاسبه شاخص‌های مرکزی از جمله میانگین، میانه و شاخص‌های پراکندگی انحراف معیار چولگی و کشیدگی چولگی شروع شد. در این پژوهش ابتدا برای بررسی مانایی متغیرهای تحقیق از آزمون ریشه واحد استفاده شد سپس از فن‌های آماری مدل‌های رگرسیونی چند متغیره و مدل‌های داده‌های پانلی یا تابلویی به بررسی فرضیه‌های تحقیق استفاده شد. با توجه به ترکیبی بودن نوع داده‌ها برای انتخاب بین روش‌های پانل و تلفیقی از آزمون F لیمر استفاده شد. سپس به تائید یا رد فرضیات تحقیق با استفاده از نتایج حاصله از نرم‌افزار Eviews پرداخته شد و در آخر برای ارزیابی مدل نرمال بودن خطاهای آن مورد آزمون قرار گرفت. با توجه به نتایج به‌دست‌آمده از آزمون فرضیه‌های تحقیق می‌توان گفت که محافظه‌کاری باعث افزایش ارزش وجه نقد می‌گردد و تأثیر نقش کنترل سهامداران در این رابطه مهم تلقی شده و معنی‌دار است.

کلیدواژه: وجه نقد، محافظه‌کاری، حسابداری، سهامداران.

مقدمه

یکی از عوامل مؤثر بر حسابداری بهینه محافظه‌کاری می‌باشد به نظر می‌رسد که محافظه‌کاری نقش اطلاعاتی مهمی دارد که می‌تواند بهینه بودن سرمایه‌گذاری را دنبال کند. محافظه‌کاری به‌عنوان نیاز به درجه تائید پذیری بیشتر در شناخت سودها نسبت به زیان‌ها تعریف شود یکی از تعاریف حسابداری در روش سنتی این است که هیچ سودی را نپذیرد ولی زیان‌ها را شناسایی کنید. مطالعات گسترده‌ای بر روی نقش حسابداری محافظه‌کاری در گزارشگری مالی انجام شده است. وواتز ادعا دارند که محافظه‌کاری در پاسخ به تقاضا برای اطلاعات به‌موقع و قابل تائید که باعث کاهش تضاد منافع و مسائل نمایندگی می‌شود، به وجود آمده است. نقش محافظه‌کاری در روند اطلاعات میان مدیریت واحد تجاری و صاحبان سرمایه، محافظه‌کاری را نوعی عامل بازدارنده‌ی مدیریت برای بیان آینده‌ای بیش‌ازحد خوش‌بینانه می‌دانند.

محافظه‌کاری حسابداری یک مفهوم حسابداری است که منجر به کاهش سود انباشته گزارش شده از طریق شناخت دیرتر درآمد و شناخت سریع‌تر هزینه می‌شود و باعث ارزیابی پایین‌داری و ارزیابی بالای بدهی می‌شود. همچنین محافظه‌کاری مفهومی است که در شناخت جریان نقدی آینده تأخیر ایجاد کرده و کمترین سطح اطلاعات را از نظر دارایی‌ها و درآمدها و بیشترین سطح اطلاعات را از نظر بدهی‌ها و مسئولیت‌ها ارائه می‌دهد. در واقع محافظه‌کاری یکی از اولویت‌های روش‌های حسابداری است که از یک‌طرف کمترین ارزش را برای دارایی‌ها و درآمدها ایجاد می‌کند و از سوی دیگر بیشترین ارزش را برای بدهی و هزینه‌ها به ارمغان می‌آورد. یا به‌عبارت‌دیگر، محافظه‌کاری کمترین ارزش کتابخانه‌ای را ایجاد می‌کند (نظراسری، ۲۰۱۷).

اهمیت و ضرورت تحقیق

سیستم حسابداری می‌تواند به‌عنوان یکی از مهم‌ترین منابع اطلاعاتی موجود، اطلاعات موردنیاز مدیران را فراهم آورد. بنابراین اهداف گزارشگری مالی و مبنای حسابداری ایجاد می‌کند که اطلاعات مزبور از ویژگی‌های معینی برخوردار باشد تا برای قضاوت و تصمیم‌گیری مدیران و سایر استفاده‌کنندگان، قابل اعتماد و به‌طور نسبی صحیح به شمار آید. بنابراین هدف از این تحقیق، رابطه بین ارزش وجه نقد و محافظه‌کاری حسابداری و نقش کنترل سهامداران می‌باشد.

اهداف پژوهش

این تحقیق در تلاش است تا نقش کنترل سهامداران را به‌عنوان تقویت سهامداران اقلیت یا به‌عنوان نظارت بر رابطه بین محافظه‌کاری حسابداری و ارزش یک دارایی نقدی شرکت تعیین کند روش محافظه‌کارانه حسابداری به‌عنوان یک عامل جداگانه و به‌طور بالقوه تأثیرگذار در نتیجه افزایش ارزش پول نقد می‌باشد.

➤ هدف آرمانی

بررسی مزایا و معایب ارزش نگهداری پول نقد و محافظه‌کاری حسابداری

➤ هدف کلی

بررسی تأثیر نقش کنترل سهامداران بر ارزش نقدی و محافظه‌کاری حسابداری

➤ اهداف ویژه

بررسی رابطه بین غیاب سهامداران کنترل و ارزش نقدی بر محافظه‌کاری

۲) بررسی رابطه محافظه‌کاری حسابداری، بر رابطه بین تغییرات ارزش نقدی توسط شرکت و بازده بررسی اثر تقویت نقش کنترل سهامداران بر ارزش نقدی و محافظه‌کاری حسابداری

➤ اهداف کاربردی

بررسی تأثیر جریان نقد بر میزان محافظه‌کاری حسابداری.

استفاده از اصل محافظه‌کاری در گزارشگری مالی در صورتی که موجب کاهش عدم تقارن اطلاعاتی گردد، تأمین مالی را برای شرکت‌ها تسهیل نموده و میزان نگهداری وجه نقد توسط شرکت‌ها را کاهش می‌دهد.

با توجه به اصول حسابداری محافظه‌کار، بنگاه‌ها تمایل دارند که زیان خود را به‌موقع تشخیص دهند محافظه‌کار بودن حسابداری یک روش کاهش آسیب‌پذیری سازمان است و نتیجه این پژوهش برای سازمان‌های بورس و حسابداران و سهامداران قابل‌استفاده است.

سؤال پژوهش

چه رابطه‌ای غیاب سهامدار و ارزش نقدی بر محافظه‌کاری حسابداری وجود دارد؟

مداخله کنترل سهامداران و روش‌های حسابداری محافظه‌کارانه چه تأثیری بر ارزش نقدی دارد؟

چه رابطه‌ای بین نظارت بر کنترل سهامداران، ارزش نقدی و حسابداری وجود دارد؟

➤ سؤال اصلی

چه رابطه‌ای بین نقش کنترل سهامداران بر ارزش نقدی و محافظه‌کاری حسابداری وجود دارد؟

فرضیه‌های پژوهش

۱- در غیاب سهامداران کنترل، ارزش پول نقد با افزایش میزان محافظه‌کاری حسابداری افزایش می‌یابد.

۲- اثرات مداخله کنترل سهامداران تأثیر مثبت روش‌های حسابداری محافظه‌کارانه بر ارزش نقدی را کاهش می‌دهد.

۳- اثر نظارت کنترل سهامداران رابطه مثبت بین ارزش پول نقد و محافظه‌کار بودن حسابداری را کاهش می‌دهد.

➤ بین تأثیر نقش کنترل سهامداران بر ارزش نقدی و محافظه‌کاری حسابداری رابطه معناداری وجود دارد.

جنبه نوآوری و جدید بودن پژوهش

طبق تحقیقات گسترده‌ای که در این زمینه داشته‌ایم، با تحقیق و پژوهشی مشابه برخورد نکرده‌ایم، لذا در این مطالعه با استفاده از مطالعات پیشین که از نظر ماهوی در چارچوب این مطالعه قرار دارند و با نگاهی تازه از زاویه جدیدی به موضوع نگریسته‌ایم و در این تحقیق سعی شده است به رابطه بین ارزش وجه نقد و محافظه‌کاری حسابداری و نقش کنترل سهامداران، پرداخته شود، لذا مطالعه حاضر به لحاظ موضوعی، اهداف تحقیق، دارای جنبه نوآوری می‌باشد.

مبانی نظری

محافظه‌کاری، حسابداری را الزام به داشتن درجه بالایی از تأیید برای شناخت اخبار خوب مانند سود، در مقابل شناخت اخبار بد مانند زیان تعریف می‌نمایند. این تعریف محافظه‌کاری را از دیدگاه سود و زیان توصیف می‌نماید. اما تعریف محافظه‌کاری حسابداری از دیدگاه ترازنامه: بر اساس این دیدگاه، زمانی که تردیدی واقعی در انتخاب بین دو یا چند روش گزارشگری وجود دارد، آن روشی باید اتخاذ گردد که کمترین اثر مطلوب بر حقوق صاحبان سهام را دارا باشد. تعریف سوم درباره محافظه‌کاری بر پایه دیدگاه ترکیبی ترازنامه و سود و زیان است. در دیدگاه سوم، محافظه‌کاری، یک مفهوم حسابداری است که موجب کاهش سود انباشته گزارش شده از طریق شناخت دیرتر درآمد و شناخت سریع‌تر هزینه، کم‌نمایی دارایی و بیش‌نمایی بدهی می‌شود. تعریف دیگر عبارت است از محافظه‌کاری شرطی و محافظه‌کاری غیرشرطی. محافظه‌کاری شرطی، که توسط استانداردهای حسابداری الزام شده است. یعنی شناخت به موقع زیان در صورت وجود اخبار بد و نامطلوب و عدم شناخت سود در مواقع وجود اخبار خوب و مطلوب. برای مثال: کاربرد قاعده حداقل بهای تمام شده یا خالص ارزش فروش در ارزیابی موجودی کالا، نوعی محافظه‌کاری شرطی می‌باشد که به این نوع محافظه‌کاری، محافظه‌کاری سود و زیان و یا محافظه‌کاری گذشته‌نگر گویند. اما محافظه‌کاری غیرشرطی از طریق استانداردهای حسابداری، الزام نگردیده است. این نوع محافظه‌کاری، کمتر از واقع نشان دادن ارزش دفتری خالص دارایی‌ها توسط رویه‌های از پیش تعیین شده حسابداری است که به محافظه‌کاری ترازنامه و یا محافظه‌کاری آینده‌نگر نیز معروف است.

چارچوب نظری

دیدگاه‌های محافظه‌کاری حسابداری

واتس و زیمرمن (۱۹۸۶) معتقدند که انعقاد قرارداد موجب ایجاد هزینه‌های نمایندگی است. مشکل زمانی به وجود می‌آید که مدیریت دوست دارند در پروژه‌ای سرمایه‌گذاری کنند که ریسک آن‌ها بیشتر است، زیرا انتظار بازدهی نیز بیشتر است. در قراردادهای بدهی بازدهی مازاد برای شرکت است و بستانکاران سهمی در این سود مازاد نخواهند داشت و وقتی پروژه‌ای زیان باشند عواقب اصلی این زیان متوجه اعتباردهندگان خواهد بود. جستجو برای دستیابی به نوعی سازوکار جهت کاستن این هزینه‌ها منجر به تقاضا برای خدمات حسابداری به‌عنوان ابزاری مؤثر در فرآیند قراردادهای واحد تجاری شده است. بیشتر قراردادهای واحد اقتصادی با اشخاص حقیقی و حقوقی بر مبنای ارقام حسابداری تنظیم می‌گردد، تا هزینه‌های نمایندگی کاهش پیدا کند. به‌موقع بودن، تأییدپذیری و عدم تقارن در تأییدپذیری ارقام حسابداری (اخبار خوب و بد) از اهمیت برخوردار است و اعمال محافظه‌کاری را می‌طلبد. برای مثال، محافظه‌کاری می‌تواند رفتار فرصت‌طلبانه مدیران را در گزارشگری شاخصه‌ای حسابداری مورد استفاده در قراردادها محدود نماید. تا زمانی که برای گزارشگری عملکرد مدیریت از معیارها و شاخصه‌ای حسابداری استفاده می‌شود، مشکلات اخلاقی همواره در گزارشگری مالی وجود خواهد داشت. (Watts, ۲۰۱۴)

دیدگاه دعاوی حقوقی

در صورتی که خالص ارزش دارایی‌ها بیشتر از واقع گزارش شوند احتمال شکل‌گیری دعاوی حقوقی علیه شرکت و حساب‌برسان، بیشتر از مواقعی خواهد بود که خالص ارزش دارایی‌ها کمتر از واقع گزارش شوند. بیشتر گزارش کردن دارایی‌ها خطرات خاص خود را دارد که ساده‌ترین آن اتهام تقلب در دفترداری خواهد بود. برخی از صاحب‌نظران، به‌کارگیری رویه‌های حسابداری محافظه‌کارانه در فعالیت‌های مربوط به اوراق بهادار به دلیل اجتناب از مطرح‌شدن دعاوی حقوقی علیه شرکت‌ها را مفید می‌دانند. واتس معتقد است که دعاوی حقوقی معمولاً زمانی مطرح می‌شود که سود خالص و خالص دارایی‌های واحد تجاری، بیش از حد گزارش شده باشد. لذا اتخاذ رویکرد محافظه‌کارانه با کاستن از سود خالص و در نتیجه خالص دارایی‌های گزارش شده، دعاوی حقوقی علیه شرکت و حساب‌برسان شرکت را به حداقل می‌رساند.

دیدگاه تقاضای منظم محافظه‌کاری

عامل دیگر برای اتخاذ سیاست‌های محافظه‌کارانه تقاضای منظم آن است. واتس معتقد است که ضرر ناشی از ارزیابی بیش از واقع نشان دادن دارایی‌ها و سود، بیشتر مشاهده می‌شود. این پدیده انگیزه‌هایی را برای قانون‌گذاران و استانداردها گذاران فراهم می‌آورد تا آن‌ها همچنان محافظه‌کار باقی بمانند. از جمله مهم‌ترین این مشکلات بیش‌نمایی ارزش اوراق بهادار در بازار بورس خواهد بود. زیرا با بیش‌نمایی مدیران، انتظارات بازار سرمایه از عملکرد آتی واحدهای تجاری به‌صورت کاذب بالا می‌رود.

و در صورت ادامه این روند و باب‌شدن آن در کل اقتصاد کشورها، به‌یک‌باره بحران‌های مالی اتفاق می‌افتد. لذا، برای جلوگیری از وقوع چنین بحران‌هایی دولت‌ها مسئولیت دارند و آن‌ها نیز به‌نوبه خود این مسئولیت‌ها را به نهادهای تدوین‌کننده استانداردهای حسابداری سپرده‌اند. برای این منظور تهیه‌کنندگان استانداردهای حسابداری در تدوین استانداردها محافظه‌کارانه عمل می‌کنند. با این حال به نظر می‌رسد هیئت استانداردهای حسابداری بین‌المللی سطح محافظه‌کاری را کاهش داده و بر گزارشگری برحسب ارزش منصفانه تأکید دارد. (Nvps, ۲۰۱۰).

دیدگاه مالیاتی

دلیل دیگری برای محافظه‌کاری کم‌نمایی سود حسابداری است. برای اینکه سود حسابداری در تعیین میزان نرخ مالیات اثر اجتناب‌ناپذیر دارد. سود حسابداری کمتر، هزینه مالیاتی کمتر را نیز به دنبال خواهد داشت. واتس در سال ۱۹۷۷ و واتس و زیمرندر سال ۱۹۸۶ دریافته‌اند که به لحاظ الزام خزانهداری آمریکا، استهلاک دارایی‌ها در شرکت‌های آمریکایی محاسبه و به‌عنوان هزینه جاری ثبت شده و در صورت‌های مالی گزارش می‌شود. پذیرش گسترده‌ای الزام منجر به اصلاح قانون مالیات‌ها سال ۱۹۰۷ گردید که سرآغازی برای اصلاحیه قانون مالیاتی سال ۱۹۱۳ میلادی بود. (Watts, ۲۰۱۳)

دیدگاه هزینه‌های سیاسی

واتس و زیمرندر سال ۱۹۸۶ بیان کرده‌اند که صاحبان قدرت انگیزه دارند که برای انتقال ثروت از شرکت‌ها به خودشان یا سایر ذینفعان موضع بگیرند. این مواضع به شکل الزام بعضی از شرکت‌ها به پرداخت مبالغی برای موارد اجتماعی نظیر (آلودگی محیط‌زیست، زلزله و جنگ)؛ تحمیل نرخ‌های مالیاتی بالاتر یا محروم کردن آن‌ها از بعضی از مزایا و حقوق صورت می‌باشد.

رقابت در بازار

رقابت در بازار از دیگر عوامل تقاضای محافظه‌کاری است. بدین گونه که با افزایش رقابت در بازار رقبای موجود در یک صنعت خاص برای جلوگیری از ورود رقبای جدید یا انتشار اطلاعات محرمانه به رقبا موجود محافظه‌کاری در گزارشگری مالی را در پیش خواهند گرفت. بدین معنی که آنان اخبار و علائم بد و نامساعد در رابطه با عواملی چون حجم تقاضا، بهای تمام‌شده و قیمت‌های فروش را برجسته کرده و اخبار و علائم خوب و مساعد را پوشش می‌دهند. با توجه به اینکه رقبای بالقوه درصدد سرمایه‌گذاری در صنایع با کمترین میزان ریسک و کسب بیشترین بازده هستند، در صورتی که صنایعی چنین ویژگی‌هایی را

داشته باشد سریع وارد خواهند شد. برای جلوگیری از تهدیدات ورود رقبای فعالین صنعت محافظه‌کاری در گزارشگری مالی را در پیش می‌گیرند. هرچند با این اقدام انتظارات بازار سرمایه از عملکرد آتی خود را پایین نگه می‌دارند. (موسوی و همکاران، ۱۳۹۵: ۸)

پیشینه و ادبیات تحقیق

روند تحقیق

سال	نویسنده	موضوع	روش	نتیجه
۱۳۹۲	مهر کام و همکاران	تأثیر محافظه‌کاری بر رابطه بین جریان وجه نقد عملیاتی و درآمد مشمول مالیات قطعی	توصیفی - همبستگی	داد تأثیر محافظه‌کاری بر رابطه بین جریان وجه نقد عملیاتی و درآمد مشمول مالیات قطعی و در آمد مشمول مالیات قطعی تأثیر دارد.
۱۳۹۵	متقی و سهیلی	بررسی اثرات گزارشگری محافظه‌کاران مشروط بر فعالیت‌های مالی در شرکت‌های بورس اوراق بهادار تهران	توصیفی - تحلیلی	نتایج نشان می‌دهد که محافظه‌کاری مشروطه حسابداری و درماندگی مالی شرکت‌ها تأثیر معناداری دارد.
۱۳۹۲	خنفری و همکاران	بررسی رابطه‌ی محافظه‌کاری مشروط حسابداری و خطر ورشکستگی در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران	توصیفی - تحلیلی	نتایج نشان داد بین اندازه شرکت و خطر ورشکستگی رابطه منفی وجود دارد ولی این رابطه از نظر آماری معنادار نیست
۱۳۹۴	رضائی و جنانی	بررسی رابطه بین محافظه‌کاری حسابداری و تغییر در وجه نقد نگهداری شده با بازده غیرعادی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران	توصیفی - تحلیلی	نتایج تحقیق نشان می‌دهد که محافظه‌کاری حسابداری باعث کاهش بازده غیرعادی می‌شود ولی تغییر در خالص وجه نگهداری شده باعث افزایش بازده غیرعادی می‌شود
۱۳۹۷	مؤمنی و فرید	محافظه‌کاری، کیفیت افشا و تأثیر متقابل آن بر مربوط بودن اطلاعات حسابداری	توصیفی - تحلیلی	نتایج نشان داد که کیفیت اطلاعات حسابداری می‌تواند از طریق اعمال محافظه‌کاری مشروط افزایش و از طریق محافظه‌کاری نامشروط کاهش یابد
۱۳۹۷	رحیمی و افشاری	بررسی عوامل مؤثر بر محافظه‌کاری حسابداری در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران	توصیفی - تحلیلی	نتایج پژوهش حاکی از آن است که سرمایه‌گذاری بر محافظه‌کاری حسابداری تأثیر مثبت و معناداری ندارد

خلاصه یافته‌ها نشان‌دهنده این است که مالکیت سهامداران خانوادگی اثر بااهمیتی بر میزان حق‌الزحمه حسابرسی ندارد	توصیفی تحلیلی	ارتباط بین حق‌الزحمه حسابرسی و ماهیت سهامداران کنترل‌کننده	محمود زاده و برنگی	۱۳۹۴
نتایج نشان داد که وجود سهامداران کنترلی تأثیر معناداری بر سطح نگهداشت وجه نقد نداشته است	توصیفی - تحلیلی	بررسی تأثیر سهامدار کنترلی و سهامدار مدیریتی بر سطح نگهداشت وجه نقد در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران	احمدی و موحدی	۱۳۹۴
یافته‌ها نشان می‌دهد که طی دوره مطالعه، محافظه‌کاری بر میزان نگهداشت وجه نقد، تأثیر نداشته است.	توصیفی - تحلیلی	بررسی رابطه بین محافظه‌کاری در گزارشگری مالی و میزان نگهداشت وجه نقد	مهرانی و همکاران	۱۳۹۱
نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده‌های شرکت‌ها با استفاده از رگرسیون چند متغیره در سطح اطمینان ۹۵٪ نشان می‌دهد	توصیفی - تحلیلی	تأثیر سطح نگهداری وجه نقد و کیفیت سود بر ارزش شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران	خادم و آسیایی	۱۳۹۴
یافته‌ها حاکی از آثار مثبت محافظه‌کاری حسابداری بر کاهش ریسک تغییر قیمت سهام و ریسک جریان وجه نقد می‌باشد.	توصیفی - تحلیلی	تأثیر محافظه‌کاری بر تغییرات قیمت و نوسانات وجوه نقد در بورس اوراق بهادار تهران	خسروآبادی و اقبالی مقدم	۱۳۹۶
نشان می‌دهد که محافظه‌کاری بر میزان نگهداشت وجه نقد تأثیر نداشته است.	توصیفی - تحلیلی	رابطه محافظه‌کاری در گزارشگری مالی و میزان نگهداشت موجودی نقد	مهرانی و همکاران	۱۳۹۲
یافته‌های تجربی پژوهش حاکی از آن است که هرکدام از عوامل مؤثر بر سطح نگهداری وجه نقد، تأثیری متفاوت در صنایع مختلف بر جای می‌گذارد	توصیفی - تحلیلی	بررسی عوامل مؤثر بر سطح نگهداری وجه نقد در صنایع مختلف	شکرخواه و مرتضی زاده	۱۳۹۴
پژوهش نشان می‌دهد که محافظه‌کاری حسابداری، ارزش وجه نقد نگهداری شده را افزایش می‌دهد	توصیفی - تحلیلی	رابطه ارزش نقدی و محافظه-کاری حسابداری: نقش کنترل سهامداران	لین، لی چان	۲۰۱۸
یافته نشان می‌دهد که استقلال هیئت‌مدیره با حسابداری رابطه مثبتی دارد	توصیفی - تحلیلی	مکانیسم‌های حکمرانی سازمانی و محافظه‌کار حسابداری: شواهد از مصر	عاصر	۲۰۱۸
ما دریافتیم که خطر تخمین زدن از اهمیت درجه اول در توضیح است	توصیفی - تحلیلی	ریسک برآوردن و محافظه‌کاری حسابر	کلوی و کائاس	۲۰۱۷
یافته‌ها نشان می‌دهد که سرمایه‌گذاری درآمد به این معنی است که ارزش کتاب برای تعیین جریان بازده‌های طبیعی در شرکت کافی نیست سرمایه‌گذاری مدل Ohlson (۱۹۹۵) برای نشان دادن تجزیه باقی‌مانده استفاده می‌شود	توصیفی - تحلیلی	سرمایه‌گذاری درآمد، محافظه‌کاری حسابداری و ارزیابی شرکت‌های افتضاح	مک کالین	۲۰۱۷

نتیایج نشان می‌دهد مدیریت سود که کاهش می‌یابد درآمد از لحاظ آماری معنی‌دار است	توصیفی - تحلیلی	مدیریت سود با کنترل سهامداران که برای هدیه های سهام برنامه‌ریزی می‌کند: شواهد کره‌ای	جونگ لی، سونگ اوک و آه یونگ	۲۰۱۷
این یافته‌ها نشان می‌دهد که تقاضا از سهامداران سهام علاوه بر تقاضای بدهی، می‌تواند یک تعیین کننده مهم در محافظه‌کاری مشروط و معاینه باشد این منابع متفاوت تقاضا می‌توانند فهم در مورد محافظه‌کاری در حسابداری را افزایش دهند.	توصیفی - تحلیلی	بازنگری محافظه‌کاری حسابداری مشروط در شرکت‌های تحت کنترل دولتی	ویلسون لی، تینا او، اندرو مارشال و تانگ	۲۰۱۷
	توصیفی - تحلیلی	تأثیر فرهنگ بر محافظه‌کار بودن حسابداری در هنگام تصویب IFRS در اتحادیه اروپا	زغال و لهر	۲۰۱۶
	توصیفی - تحلیلی	ارزش ذخائر نقدی و محافظه‌کاری حسابداری	لویس و همکاران	۲۰۱۲
	توصیفی - تحلیلی	کنترل تاثیرات سهامداران رابطه بین مسئولیت اجتماعی و کیفیت درآمد؟ شواهد از های چینی لیست شده، بازارهای مالی در حال رشد و تجارت	لی و شیا	۲۰۱۸

روش تحقیق

پژوهش حاضر از نظر نوع هدف جزء پژوهش‌های کاربردی و بر اساس ماهیت و روش از نوع همبستگی می‌باشد و به روش تجربی، تئوری مزبور را مورد مطالعه قرار می‌دهد. این پژوهش بر اساس طرح پژوهش تجربی با استفاده از رویکرد پس رویدادی از طریق اطلاعات گذشته است. هم‌چنین، پژوهش حاضر از لحاظ طبقه‌بندی بر حسب روش، از نوع توصیفی است و از میان انواع پژوهش‌های توصیفی از نوع همبستگی است؛ بنابراین، از روش رگرسیون چند متغیره و هم‌چنین، آزمون‌های پیش فرض استفاده از رگرسیون، استفاده خواهد شد.

متغیرهای پژوهش

متغیر وابسته

متغیر وابسته متغیری است که پژوهشگر به آن علاقه‌مند است و برعکس متغیر مستقل در اختیار محقق نیست و نمی‌تواند در آن تصرف یا دست‌کاری به عمل آورد. در تعریف آن باید گفت متغیری است که از متغیر مستقل تأثیر می‌پذیرد و بر اثر تغییرات آن تغییر می‌کند، بنابراین هدف محقق تشریح یا پیش‌بینی تغییرپذیری در آن است. (خدا کرم پور و معلم قاضی‌زاده، ۱۳۹۵: ۵)

متغیر وابسته: محافظه‌کاری حسابداری

متغیر مستقل: وجه نقد

معادله جریان وجه نقد (مطابق با استاندارد شماره ۲ حسابداری مالی ایران)

در ابتدا اجزا اصلی تشکیل دهنده صورت جریان وجه نقد که مطابق با استاندارد شماره ۳-۱ حسابداری مالی ایران تهیه شده است، به یک معادله ساده ریاضی (معادله شماره ۳-۱) تحت عنوان معادله جریان وجه نقد تبدیل می شود که به شرح زیر طراحی شده است:

معادله (۳-۱)

$$\text{Cashholding} + \text{investment} + \text{Dividend} - \text{External Finance} + \text{investments yield} + \Delta \text{incometax} = \text{ocf}$$

متغیر مستقل: وجه نقد

متغیر وابسته (محافظه کاری حسابداری)

محافظه کاری حسابداری: در پژوهش حاضر برای اندازه گیری شاخص محافظه کاری حسابداری، از مدل گیولی و هاین (۲۰۰۰) استفاده شده است. شاخص محافظه کاری بر اساس مدل مزبور به صورت زیر محاسبه می شود: (بنی مهد و باشعور رازلیقی، ۱۳۹۳: ۶)

$$(۱-) * \text{جمع دارایی ها در اول دوره} / \text{اقدام تعهدی عملیاتی} = \text{محافظه کاری حسابداری}$$

مدل ۱

$$\text{consv}_{i-t} = -1 * \left[\frac{1}{3} \sum_{i=1}^3 \frac{NIACC}{TA_{it}} \right]$$

در این مدل داریم:

$CONSV_{i,t}$: میزان محافظه کاری برای شرکت i در سال t .

$NOACC_{i,t}$: اقدام تعهدی غیر عملیاتی که از اختلاف کل اقدام تعهدی و اقدام تعهدی عملیاتی برای شرکت i در سال t قابل محاسبه است.

$AT_{i,t}$: کل دارایی های شرکت در i در سال t . (مهر کام و همکاران، ۱۳۹۶)

جریان های نقدی عملیاتی عادی تابع خطی از فروش و تغییرات فروش است. برای برآورد، این مدل از رگرسیون مقطعی برای هر سال شرکت استفاده می کنیم که به صورت زیر است.

$$CFO_{it}/A_{it-1} = \alpha_0 + \alpha_1(1/A_{it-1}) + \alpha_2(S_{it}/A_{it-1}) + \alpha_3(\Delta S_{it}/A_{it-1}) + \varepsilon_t$$

(۳-۲)

CFO_{it} : جریان های نقدی عملیاتی شرکت i در پایان سال t .

A_{it-1} : کل دارایی های شرکت i در پایان سال t .

S_{it} : فروش شرکت i در طول سال t .

ΔS_{it} : تغییرات فروش شرکت i در پایان سال t که برابر است با فروش در سال t منهای فروش در سال $t-1$

ϵ_t : باقی مانده‌ی مدل.

محافظه کاری

در این مدل:

$$\frac{E}{P} = b + b_1 RD + b_2 R + b_3 RDR$$

$\frac{E}{P}$: نسبت به سود به قیمت هر سهم

D: متغیر موهومی است، اگر بازده شرکت مثبت باشد صفر و در غیر این صورت ۱ است.

R: بازده سالانه سهام i در سال t

برای محاسبه سالانه سهام شرکت از شاخص زیر پیروی می‌شود.

$$R_{i,t} = [p(1 + a + B) - (pp_{i,t-1} + ca) + DPS_t] / (p_{i,t-1} + ca)$$

R: بازده کل سهام شرکت i در دوره t

$Ap_{i,t}$: قیمت سهام شرکت i

$p_{i,t-1}$: قیمت

DPS_t : توزیع

AGENCY: شاخص

در این تحقیق محافظه کاری حسابداری به‌عنوان متغیر مستقل و کیفیت سود به‌عنوان متغیر وابسته، در نظر گرفته شده است.

(بادآور نهندی و همکاران، ۱۳۹۰: ۱۰۷)

مدل آماری پژوهش

در این پژوهش برای آزمون فرضیه‌ها، از شکل بسط داده شده مدل فالکدر و ونگ (۲۰۰۶) به شرح زیر استفاده شده است: رابطه

(۱۰-۳)

$$ABRET_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 \Delta C_{i,t} + \beta_2 \Delta C_{i,t} + \beta_3 \Delta C_{i,t}^* CON_{i,t} + \beta_4 \Delta E_{i,t} \quad (10-3)$$

$$+ \beta_5 \Delta NCA_{i,t} + \beta_6 \Delta I_{i,t} + \beta_7 \Delta D_{i,t} + \beta_8 NF_{i,t} + \beta_9 LAGE_{i,t} + \beta_{10} LAGC_{i,t}$$

$$+ \beta_{11} LAGL_{i,t} + \beta_{12} \Delta C_{i,t}^* LAGC_{i,t} + \beta_{12} \Delta C_{i,t}^* LAGL_{i,t} + \epsilon_{i,t}$$

در رابطه فوق:

ABRET: نشان دهنده بازده غیرعادی سهام می‌باشد که از تفاضل بازده کل سهام با بازده بازار در طی یک دوره مشخص به

دست می‌آید. بازده کل هر سهم عادی با توجه به نوسان مثبت سهام، سود نقدی، سود سهمی و افزایش سرمایه محاسبه می‌شود.

جلالی نائینی و همکاران، ۱۳۹۵: ۵۲) بازدهی سهام برحسب اینکه افزایش سرمایه قبل از تاریخ تشکیل مجمع عادی یا بعد از آن باشد، به ترتیب با توجه به روابط زیر قابل محاسبه است:

$$r_{i,t} = \frac{[(P_t + D_t)(1 + \alpha + \beta)] - (P_{t-1} + C \alpha)}{P_{t-1} + C \alpha} \times 100 \quad \text{رابطه (۱۱-۳)}$$

رابطه (۱۲-۳)

$$r_{i,t} = \frac{D_t + P_t(1 + \alpha + \beta) - (P_{t-1} + C \alpha)}{P_{t-1} + C \alpha} \times 100$$

در رابطه فوق α نشان دهنده در صد افزایش سرمایه از محل مطالبات و آورده نقدی β به معنای در صد افزایش سرمایه از محل اندوخته‌ها و C مبین مبلغ اسمی پرداخت شده توسط سهامدار از محل آورده نقدی یا مطالبات، P_t مبین قیمت سهم در پایان دوره نشانگر قیمت سهم در ابتدای دوره و به معنای سود نقدی تقسیم شده در طی دوره می باشد در نهایت بازده غیرعادی از رابطه زیر به دست آمده است:

$$ABRET_{i,t} = R_{i,t} - RM_t \quad \text{رابطه (۱۳-۳)}$$

در رابطه فوق، ، بازده غیرعادی $ABRET_{i,t}$ در دوره t ، بازده کل سهام شرکت $R_{i,t}$ ، بازده شاخص کل بازار سهام در دوره t می باشد.

$\Delta C_{i,t}$ نشان دهنده تغییر در موجودی نقد در طول سال مالی تقسیم بر کل ارزش بازار سهام در ابتدای سال $(t-1)$ است.

$CON_{i,t}$: شاخصی برای اندازه گیری محافظه کاری حسابداری است. گیولی و غین در سال ۲۰۰۰ میلادی روشی برای اندازه گیری محافظه کاری با استفاده از اقلام تعهدی ارائه نمودند. طبق این روش سطح محافظه کاری بر اساس این شاخص از طریق فرمول ذیل محاسبه می شود

$$CON_{i,t} = \frac{ACC_{i,t}}{TA_{i,t}} \times (-1) \quad \text{رابطه (۱۴-۳)}$$

در رابطه فوق ، نشان دهنده درجه محافظه کاری شرکت i در دوره t ، $ACC_{i,t}$ مبین اقلام تعهدی عملیاتی (تفاوت سود خالص عملیاتی و جریان نقدی عملیاتی بعلاوه هزینه استهلاک) و $TA_{i,t}$ ، نماینده ارزش دفتری دارایی ها می باشد. (مشکی میاوقی و الهی رودپشتی، ۱۳۹۳: ۳۱)

نشان دهنده تغییر در سود و زیان ویژه قبل از کسر مالیات در طول سال مالی تقسیم بر کل ارزش بازار سهام در ابتدای سال مالی است.

$ANCA_{i,t}$ تغییر در دارایی غیر نقد (کل دارایی ها متهای وجه نقد) در طول سال مالی تقسیم بر کل ارزش بازار سهام در ابتدای سال مالی می باشد.

نشان دهنده تغییر در سود و زیان ویژه قبل از کسر مالیات در طول سال مالی تقسیم بر کل ارزش بازار سهام در ابتدای سال مالی است.

ANCA_{i,t} تغییر در دارایی غیر نقد (کل دارایی‌ها متهای وجه نقد) در طول سال مالی تقسیم‌بر کل ارزش بازار سهام در ابتدای سال مالی می‌باشد.

با تغییر در هزینه مالی در طول سال مالی تقسیم‌بر کل ارزش بازار سهام در ابتدای سال مالی

: تغییر در سود تقسیم‌شده نقدی سهام تقسیم‌بر کل ارزش بازار سهام در ابتدای سال مالی

: خالص جریان‌های نقدی حاصل از فعالیت تأمین مالی تقسیم‌بر کل ارزش بازار سهام در ابتدای سال مالی

LAGE متغیر وقفه نسبت سود و زیان ویژه قبل از کسر مالیات به ارزش بازار سهام در پایان سال گذشته

LAGC متغیر وقفه موجودی وجه نقد به ارزش بازار سهام در پایان سال گذشته

LAGL متغیر وقفه، اهرم بازار که نشان‌دهنده نسبت بدهی‌ها به ارزش بازار دارایی‌ها در پایان سال گذشته بوده و به‌صورت زیر قابل محاسبه می‌باشد. (مشکی میاوقی و الهی رودپشتی، ۱۳۹۳: ۳۲)

در رابطه فوق، TD، بیانگر مجموع ارزش دفتری بدهی‌های کوتاه‌مدت و بلندمدت شرکت بوده و با نشان‌دهنده ارزش بازار سهام در ابتدای دوره می‌باشد. $M_{i,t}$

از آنجاکه متغیر که در تعامل با متغیرهای LAGL و LAGC می‌باشد، لذا بدون کنترل اثر متغیرهای مزبور تعیین این موضوع که آیا ارزش نهایی یک ریال تغییر در وجه نقد از لحاظ آماری متفاوت با ارزش اسمی یک ریال می‌باشد، کار دشواری است. در این پژوهش به‌منظور آزمون فرضیه اول پژوهش از مدل لوس و ارکان (۲۰۱۲) استفاده شده است. با استفاده از مدل مزور، ارزش نهایی یک ریال تغییر در وجه نقد نگهداری شده (MV) را می‌توان به شرح زیر محاسبه نمود (لوپس و ارکان، ۲۰۱۲):

$$MV = \beta - (\beta_{12} \times LAGC) - (\beta_{13} \times LAGL) \quad \text{رابطه (۳-۱۵)}$$

در رابطه فوق LAGC نشان‌دهنده میانگین متغیر وقفه نسبت وجه نقد به ارزش بازار سهام و LAGL متغیر وقفه‌ای اهرم بازار می‌باشد که هر دو بر مبنای نتایج ارائه‌شده در نگاره ۱ به‌دست‌آمده است، همچنین متغیرهای، مد را به ترتیب ضرایب متغیرهای AC, LAGL و C. LAGL (به شرح نگاره ۲) می‌باشد. در صورتی که ارزش نهایی محاسبه‌شده طبق مدل فوق کمتر از یک ریال باشد، فرضیه پژوهشی اول قابل رد نخواهد بود. همچنین به‌منظور آزمون فرضیه دوم پژوهش، لازم است ارزش نهایی یک ریال وجه نقد در دو حالت قبل و بعد از دخالت دادن عامل محافظه‌کاری باهم مقایسه شود. در صورتی که ارزش نهایی یک ریال وجه نقد بعد از دخالت دادن عامل محافظه‌کاری بیشتر محاسبه شود، فرضیه دوم را نیز نمی‌توان رد نمود. (مشکی میاوقی و الهی رودپشتی، ۱۳۹۳: ۳۲)

جامعه آماری تحقیق

در پژوهش حاضر به‌منظور آزمون فرضیات از داده‌های مالی طبقه‌بندی‌شده و حسابرسی شده شرکت‌های فعال پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران استفاده شده است. زیرا که تنها منبع اطلاعاتی است که با استفاده از آن می‌توان به منابع اطلاعاتی مالی شرکت‌ها دسترسی یافته و مدل پژوهش را مورد آزمون قرارداد.

روش نمونه‌گیری

در این پژوهش داده‌ها با استفاده از مدارک و اسناد موجود در کتابخانه سازمان بورس اوراق بهادار تهران از جمله، متن صورت‌های مالی، یادداشت‌های همراه، گزارش حسابرسی شرکت‌ها و سایر اطلاعات موجود در نرم‌افزارهای اطلاعاتی تدبیر پرداز و ره‌آورد

نوین جمع‌آوری گردید. مبانی نظری تحقیق نیز از مقاله‌ها و مجله‌های تخصصی فارسی و لاتین گردآوری شد. روش نمونه‌گیری این پژوهش، حذفی سیستماتیک می‌باشد. این روش نمونه‌گیری، وقتی مورد استفاده قرار می‌گیرد که تعداد افراد جامعه آماری زیاد است. زیرا وقتی تعداد افراد جامعه آماری زیاد است، روش تصادفی ساده عملاً امکان‌پذیر نیست و به جای آن، نمونه‌گیری سیستماتیک به کار می‌رود.

در این روش ابتدا شرایطی جهت انتخاب نمونه تعریف می‌شود و نمودهای فاقد شرایط مذکور از نمونه حذف می‌گردند. ضوابط تعیین‌شده برای نمونه آماری تحقیق با توجه به هدف پژوهش، مدل آزمون فرضیات و متغیرهای مورد نیاز جهت برازش مدل مذکور به شرح ذیل می‌باشد.

قبل از سال ۱۳۹۱ در بورس اوراق بهادار تهران پذیرفته‌شده باشد و تا پایان اسفندماه ۱۳۹۷ از فهرست شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران حذف نشده باشد.

پایان سال مالی شرکت منتهی به پایان اسفند باشد.

از شرکت‌های تولیدی باشد.

سهام آن‌ها بیش از سه ماه توقف معامله نداشته باشد.

شرکت در دوره مورد مطالعه تغییر سال مالی نداشته باشد.

نماد معاملاتی شرکت به تابلوی غیررسمی بورس منتقل نشده باشد.

نماد معاملاتی شرکت فعال و حداقل یک‌بار در سال معامله‌شده باشد.

اطلاعات مالی شرکت در دوره مورد مطالعه در دسترس باشد.

با توجه به شرایط بالا ۱۱۰ شرکت از میان شرکت‌های حاضر در بورس اوراق بهادار تهران انتخاب شد.

روش و ابزار گردآوری داده‌ها

برای جمع‌آوری داده‌های مورد نیاز برای انجام این پژوهش عموماً با استفاده از پایگاه اطلاع‌رسانی سازمان بورس اوراق بهادار تهران، صورت‌های مالی شرکت‌ها، گزارش‌های منتشرشده توسط بورس و روزنامه‌های اقتصادی به دست خواهد آمد.

قلمرو پژوهش

قلمرو موضوعی: این تحقیق به بررسی رابطه بین ارزش وجه نقد و محافظه‌کاری حسابداری و نقش کنترل سهامداران پرداخت.

قلمرو مکانی: اطلاعات مورد نیاز از شرکت‌های پذیرفته‌شده در بازار بورس اوراق بهادار تهران به دست آمد.

روش تجزیه و تحلیل داده‌ها

داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS جمع‌آوری و در قالب فایل‌های اطلاعاتی طبقه‌بندی و خلاصه گردید. سپس با به کارگیری نرم‌افزارهای Eviews محاسبات آماری و روابط ریاضی بین متغیرهای مستقل و وابسته تعیین شد.

در این پژوهش، ابتدا نمونه‌ی آماری از بین جامعه‌ی آماری شرکت‌های پذیرفته‌شده در بازار بورس اوراق بهادار تهران، بر اساس شرایط ویژگی‌های که در بخش جامعه و نمونه آماری ذکر شد، انتخاب گردیده و سپس به منظور محاسبات مربوط به فرضیات و آزمون مانایی و آزمون اف لیمر از نرم‌افزار " Eviews " استفاده می‌شود.

از طرفی این پژوهش از نظر استدلال قیاسی - استقرایی و از لحاظ روش، پژوهشی توصیفی مبتنی بر اطلاعات واقعی مندرج در صورت‌های مالی شرکت‌ها می‌باشد. همچنین از نظر هدف، پژوهشی کاربردی بوده و از نظر جمع‌آوری داده‌های پژوهش، توصیفی - رگرسیونی تلقی می‌شود. نمونه انتخابی در این پژوهش نیز از شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران خواهد بود که پایان سال مالی ۲۹/ ۱۲ آن‌ها می‌باشد. داده‌های به‌دست‌آمده از این شرکت‌ها به‌صورت داده‌های تابلویی خواهند بود. بدین صورت که متغیرهای مستقل برای شرکت‌های انتخابی در پایان دوره مالی محاسبه و در رگرسیون چند متغیره برای آزمون فرضیه‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرند. جهت تعیین معنی‌دار بودن رابطه متغیرهای مستقل با متغیر وابسته از آزمون T در سه سطح خطای یک، پنج و ده درصد استفاده می‌شود. همچنین برای تعیین درجه همبستگی متغیرهای مستقل با متغیرهای وابسته از ضریب همبستگی R^2 استفاده خواهد.

آمار توصیفی

در این تحقیق داده‌های مرتبط با ۶۸ شرکت در ۶ سال مختلف (۱۳۹۱ تا ۱۳۹۶) که جمعاً ۴۰۸ سال-شرکت می‌شود، از بورس اوراق بهادار تهران جمع‌آوری شده است. آمار توصیفی متغیرهای تحقیق در جدول زیر آورده شده است.

جدول (۴-۱) آمار توصیفی متغیرهای تحقیق

متغیرهای پژوهش	میانگین	حداکثر	حداقل	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی
ABRET	۲,۶۷	۹,۴۴	-۵,۵۶	۲,۷۶	-۰,۱۱	۲,۸۱
CON	-۰,۰۶	۰,۶۱	-۰,۷۶	۰,۲	-۰,۰۲	۳,۰۲
ΔC	۰,۰۱	۰,۳۲	-۰,۲۶	۰,۱	-۰,۰۳	۳,۰۶
ΔD	-۰,۰۰۲	۰,۰۰۵	-۰,۰۱۲	۰,۰۰۳	-۰,۰۰۸	۲,۸۲
ΔE	-۰,۰۰۸	۱,۳۱	-۱,۳	۰,۴۵	۰,۰۰۶	۳,۱۵
ΔI	۰,۰۲	۰,۳۲	-۰,۲۳	۰,۱	-۰,۱۷	۲,۸۷
ΔNCA	۰,۲۴	۲,۷۸	-۳,۳۱	۰,۹۹	-۰,۲۸	۲,۸۸
LAGC	۰,۰۸	۰,۷۵	-۰,۷۲	۰,۲۶	۰,۰۲	۲,۸۱
LAGE	۰,۲۲	۱,۵۶	-۰,۸۹	۰,۴۵	۰,۱۴	۲,۷۱
LAGL	۰,۶۲	۱,۵	-۰,۱۸	۰,۲۴	-۰,۰۶	۳,۲۹
NF	۰,۱۴	۱,۶۶	-۱,۳۱	۰,۵	۰,۱	۲,۷۹

مطابق جدول فوق نشان می‌دهد ضریب چولگی متغیرهای ABRET، CON، ΔC ، ΔD ، ΔD ، ΔE ، ΔI ، ΔNCA و LAGL منفی می‌باشند، بدین معنی که این متغیرها چوله به راست هستند و تمایل به مقادیر کوچک‌تر هستند. همچنین تمامی

متغیرها ضریب کشیدگی مثبت دارند که نشان می‌دهد توزیع متغیرها از توزیع نرمال بلندتر بوده و حول میانگین متمرکز شده‌اند.

تجزیه و تحلیل فرضیه‌ها

از آنجاکه داده‌های این تحقیق به صورت سری زمانی گردآوری شده است به همین دلیل ابتدا باید برای تمام متغیرهای پژوهش آزمون مانایی یا آزمون ریشه واحد را انجام بدیم و با انطباق بر نتایج آن‌ها از روش مناسب آماری استفاده می‌کنیم.

جدول زیر نتایج آزمون ریشه واحد را برای متغیرهای تحقیق با استفاده از روش دیکی-فولر تقویت شده (ADF)^۱ را نشان می‌دهد. فرضیه صفر این آزمون بر دارا بودن ریشه واحد یا عدم مانایی دلالت دارد.

جدول (۲-۴) نتایج آزمون دیکی-فولر برای متغیرهای تحقیق

سطح معنی داری	آماره آزمون	متغیرهای پژوهش
<۰,۰۰۱	-۱۶,۹۶	ABRET
<۰,۰۰۱	-۱۶,۷۲	CON
<۰,۰۰۱	-۱۷,۷۸	ΔC
<۰,۰۰۱	-۱۸,۶۵	ΔD
<۰,۰۰۱	-۱۸,۷۶	ΔE
<۰,۰۰۱	-۱۸,۲۵	ΔI
<۰,۰۰۱	-۱۹,۹۶	ΔNCA
<۰,۰۰۱	-۱۶,۷	LAGC
<۰,۰۰۱	-۱۷,۴۲	LAGE
<۰,۰۰۱	-۱۸,۰۴	LAGL
<۰,۰۰۱	-۱۸,۳۷	NF

مطابق نتایج جدول فوق، سطح معنی داری آزمون دیکی-فولر کلیه متغیرهای تحقیق از سطح آزمون در نظر گرفته شده برای این تحقیق (۰,۰۵) کمتر است. در نتیجه فرضیه صفر آزمون دیکی-فولر برای کلیه متغیرها که مبنی بر عدم مانایی آن‌ها بود، رد می‌شود و نشان می‌دهد تمام متغیرها مانا هستند. بدین ترتیب برای این متغیرها می‌توان از روش مدل‌های رگرسیونی خطی استفاده کرد.

^۱ Augment Dikey-Fuller

مانا بودن متغیرها نشان از نبودن ساختگی روابط موجود در رگرسیون و یا عدم وجود رگرسیون کاذب برای مدل‌های رگرسیونی که از این متغیرها استفاده خواهد شد را نتیجه می‌دهد که می‌توان به نتایج حاصل شده اطمینان داشت.

در این پژوهش برای آزمون فرضیه‌ها، از مدل زیر استفاده خواهد شد:

$$ABRET_{it} = \beta_0 + \beta_1 \Delta C_{it} + \beta_2 CON_{it} + \beta_3 \Delta C_{it} * CON_{it} + \beta_4 \Delta E_{it} + \beta_5 \Delta NCA_{it} + \beta_6 \Delta I_{it} + \beta_7 \Delta D_{it} + \beta_8 NF_{it} + \beta_9 LAGE_{it} + \beta_{10} LAGC_{it} + \beta_{11} LAGL_{it} + \beta_{12} \Delta C_{it} * LAGC_{it} + \beta_{13} \Delta C_{it} * LAGL_{it} + \varepsilon_{it}$$

رابطه (۱-۴)

از آنجا که متغیر ΔC در تعامل با متغیرهای $LAGL$ و $LAGC$ می‌باشد، لذا بدون کنترل اثر متغیرهای مزبور، تعیین این موضوع که آیا ارزش نهایی یک ریال تغییر در وجه نقد از لحاظ آماری متفاوت با ارزش اسمی یک ریال می‌باشد، کار دشواری است. لذا ارزش نهایی یک ریال تغییر در وجه نقد نگهداری شده (MV) را می‌توان به شرح زیر محاسبه نمود:

$$MV = \beta_1 - \beta_{12} \times LAGC - \beta_{13} \times LAGL$$

رابطه (۲-۴)

مدل‌های پانل دیتا

برای انتخاب از بین روش‌های الگوهای رگرسیونی پانل و الگوی داده‌های مشترک از آزمون F لیمر یا آزمون چاو استفاده شده است. اگر در آزمون F لیمر روش داده‌های مشترک انتخاب شود، کار تمام است اما اگر روش داده‌های پانل انتخاب شد لازم است تا آزمون هاسمن نیز انجام شود. از آزمون هاسمن برای تعیین استفاده از الگوی اثرات ثابت در مقابل الگوی اثرات تصادفی استفاده می‌شود. (افلاطونی و نیکبخت، ۱۳۸۹).

قبل از تخمین الگو لازم است تا آزمون F لیمر به منظور بررسی استفاده از روش داده‌های پانل در مقابل روش داده‌های مشترک (یا مدل تلفیقی) برای الگوی بالا انجام شود. فرضیات این آزمون به صورت زیر است:

مدل داده‌های مشترک معمولی : H_0
مدل داده‌های پانل : H_1

نتایج حاصل از آزمون F لیمر برای مدل رابطه (۱-۴) در حالت بدون دخالت متغیر محافظه‌کاری در جدول زیر نمایش داده شده است.

جدول (۳-۴) نتایج آزمون F لیمر برای مدل تحقیق در حالت بدون دخالت متغیر محافظه‌کاری

نتیجه	مقدار p	درجه آزادی	آماره آزمون
پذیرش فرض H_0	۰,۶۳	(۳۲۸,۶۷)	۰,۹۳

با توجه به جدول فوق فرض H. پذیرفته می‌شود بدین معنی که مدل داده‌های مشترک معمولی برای مدل تحقیق در حالت بدون دخالت متغیر محافظه‌کاری انتخاب می‌شود. همچنین نتایج آزمون F لیمر برای مدل رابطه (۱) در حالت با دخالت متغیر محافظه‌کاری در جدول (۴-۴) نمایش داده شده است.

جدول (۴-۴) نتایج آزمون F لیمر برای مدل تحقیق در حالت با دخالت متغیر محافظه‌کاری

نتیجه	p-مقدار	درجه آزادی	آماره آزمون
پذیرش فرض H.	۰,۵۹	(۳۲۶,۶۷)	۰,۹۴

مطابق نتیجه جدول فوق فرض H. پذیرفته می‌شود بدین معنی که مدل داده‌های مشترک معمولی برای مدل تحقیق در حالت با دخالت متغیر محافظه‌کاری نیز انتخاب می‌شود.

جدول زیر نتایج حاصل از برازش مدل تلفیقی تحقیق در حالت بدون دخالت متغیر محافظه‌کاری را نشان می‌دهد.

جدول (۵-۴) نتایج حاصل از برازش مدل تلفیقی تحقیق در حالت بدون دخالت متغیر محافظه‌کاری

سطح معنی‌داری	آماره آزمون	ضریب رگرسیونی	متغیرهای مدل
$< 0,001$	۴,۱۴	۲,۱۹	عرض از مبدأ
۰,۰۳	۲,۰۴	۰,۷۲	ΔC
۰,۰۲	-۲,۹۴	-۰,۳۲	ΔE
۰,۰۰۵	-۳,۱۳	-۰,۱۷	ΔNCA
۰,۰۱	-۲,۳۷	-۳,۵۳	ΔI
۰,۰۴	۲,۰۴	۲,۵۱	ΔD
۰,۰۶	-۱,۹۴	-۰,۳۷	NF
۰,۰۸	۱,۸۶	۰,۰۱	LAGE
۰,۰۹	-۱,۷۵	-۰,۲۴	LAGC

۰,۱	۱,۵۹	۰,۳۷	LAGL
۰,۰۰۹	۲,۳۸	۰,۴۱	$\Delta C^* LAGC$
۰,۰۱۹	۲,۳۷	۰,۲۷	$\Delta C^* LAGL$
۰,۰۲	۲,۳	۰,۴۹	نقش سهامدار
۰,۵۱	ضریب تعیین تعدیل یافته	۰,۵۳	ضریب تعیین (R^2)

همچنین جدول زیر نتایج حاصل از برازش مدل تلفیقی تحقیق در حالت با دخالت متغیر محافظه کاری را نشان می دهد.

جدول (۴-۶) نتایج حاصل از برازش مدل تلفیقی تحقیق در حالت با دخالت متغیر محافظه کاری

متغیرهای مدل	ضریب رگرسیونی	آماره آزمون	سطح معنی داری
عرض از مبدأ	۰,۰۴	۰,۰۴	۰,۹۶
ΔC	۰,۸۴	۲,۹۲	۰,۰۰۳
CON	۰,۱۴	۲,۲	۰,۰۲
$\Delta C^* CON$	۰,۷۳	-۲,۹۶	۰,۰۰۴
ΔE	-۰,۲۹	-۱,۸۷	۰,۰۸
ΔNCA	-۰,۱۹	-۱,۲۴	۰,۲۱
ΔI	-۳,۵۱	-۲,۳۷	۰,۰۱
ΔD	۵,۸۸	۰,۱۱	۰,۹
NF	-۰,۳۶	-۳,۲	<۰,۰۰۱
LAGE	۰,۰۳	۰,۱	۰,۹۱
LAGC	-۰,۲	-۲,۳۵	۰,۰۰۳
LAGL	۰,۵	۲,۷۹	۰,۰۰۲
$\Delta C^* LAGC$	۰,۳۸	۳,۶۲	<۰,۰۰۱

۰,۰۰۹	۲,۲۲	۰,۳۲	$\Delta C^* LAGL$
۰,۰۱	۲,۱۷	۰,۵۱	نقش سهامدار
۰,۶۱	ضریب تعیین تعدیل یافته	۰,۶۴	ضریب تعیین (R^2)

فرضیات تحقیق:

محافظه کاری حسابداری باعث افزایش ارزش وجه نقد نگهداری شده می‌گردد.

نقش کنترل سهامداران در تأثیر محافظه کاری روی ارزش وجه نقد معنی دار است.

با توجه به نتایج جداول (۴-۴) و (۵-۴)، تأثیر متغیر محافظه کاری در تغییر یک ریال وجه نقد نگهداری شده با استفاده از رابطه (۲) به صورت زیر محاسبه می‌گردد.

ارزش نهایی یک ریال تغییر در وجه نقد در حالت بدون مداخله محافظه کاری:

$$MV = 0.72 - (0.41 \times 0.08) - (0.27 \times 0.62) = 0.53$$

و در حالت مداخله محافظه کاری:

$$MV = 0.84 - (0.38 \times 0.08) - (0.32 \times 0.62) = 0.62$$

محاسبات فوق نشان می‌دهد که ارزش نهایی یک ریال کمتر از ارزش اسمی یک ریال است. به عبارتی می‌توان گفت یک ریال افزایش در وجه نقد ارزش شرکت را معادل ۵۳ یا ۶۲ درصد ریال افزایش می‌دهد می‌تواند ناشی از وجود بازارهای ناقص و نبود تقارن نبودن اطلاعات باشد. همچنین با توجه به محاسبات اخیر لحاظ کردن متغیر محافظه کاری باعث افزایش ارزش نهایی وجه نقد از ۵۳ درصد به ۶۲ درصد شده است. پس فرضیه اینکه محافظه کاری حسابداری باعث افزایش ارزش وجه نقد نگهداری شده می‌گردد، تأیید می‌گردد.

در این رابطه، می‌توان با تکیه بر تئوری نمایندگی و کاهش تضاد منافع بین سهامداران و مدیران توجیه شود. بدین معنی که محافظه کاری نقش اطلاعاتی داشته و انگیزه مدیران در دست کاری اطلاعات حسابداری را تقلیل و هزینه‌های نمایندگی ناشی از عدم تقارن اطلاعاتی را کاهش می‌دهد. کاهش عدم تقارن اطلاعاتی و در نهایت افزایش کیفیت اطلاعات به نوبه خود می‌تواند زمینه‌ساز افزایش کارایی و جوه نقد و استفاده مؤثر از آن شود. همچنین محافظه کاری می‌تواند انگیزه اضافی برای اتخاذ تصمیمات کارای سرمایه‌گذاری ایجاد کرده و نظارت بر تصمیمات سرمایه‌گذاری مدیریت را تسهیل نموده و در نهایت باعث بهبود ارزش نهایی وجه نقد می‌شود.

با توجه به نتایج جداول اخیر تأثیر نقش کنترل سهامداران معنی دار است پس در این رابطه نیز می‌توان گفت که فرضیه نقش کنترل سهامداران در تأثیر محافظه کاری روی ارزش وجه نقد معنی دار است، نیز مورد تأیید قرار می‌گیرد.

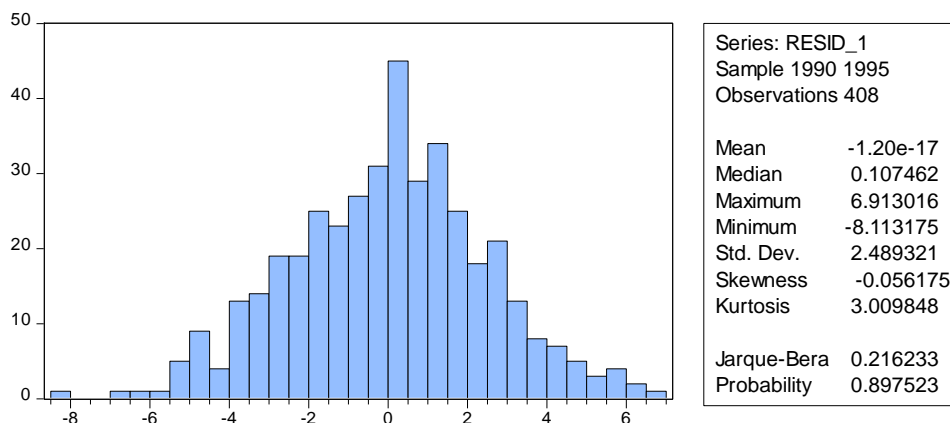
همچنین با مقایسه ضریب تعیین تعدیل شده در دو حالت قبل و بعد از دخالت دادن عامل محافظه کاری، نشان می‌دهد که با لحاظ کردن عامل محافظه کاری، ضریب تعیین مدل، معادل ۱۱ درصد افزایش داشته است. این افزایش ضریب تعیین نشان می‌دهد که محافظه کاری حسابداری دارای محتوای اطلاعاتی است. پس این موضوع نیز بر تائید فرضیه تأثیر محافظه کاری حسابداری بر ارزش وجه نقد دلالت دارد.

ارزیابی مدل‌های برازش داده شده

در این قسمت مدل‌هایی که در بخش قبل برازش داده شدند مورد ارزیابی قرار می‌گیرند. برای ارزیابی مدل‌ها سه ویژگی نرمال بودن خطاها، عدم خودهمبستگی خطاها و ثابت بودن واریانس خطاها مورد بررسی خواهند گرفت. در واقع نرمال بودن خطاها از فروض مدل‌های رگرسیونی می‌باشد. بدین ترتیب خطاهای حاصل شده از برازش مدل‌ها باید نرمال باشد. برای آزمون نرمال بودن جزء خطاها می‌توان از آماره جاک-برا استفاده کرد. در این آزمون فرض صفر مبنی بر نرمال بودن جزء خطا است و باید نشان داده شود که فرض صفر رد نشده است تا نرمال بودن جزء خطا ثابت شود. در صورت نرمال بودن خطاها می‌توانیم اظهار نظر کنیم که مدل از برازش خوبی برخوردار است

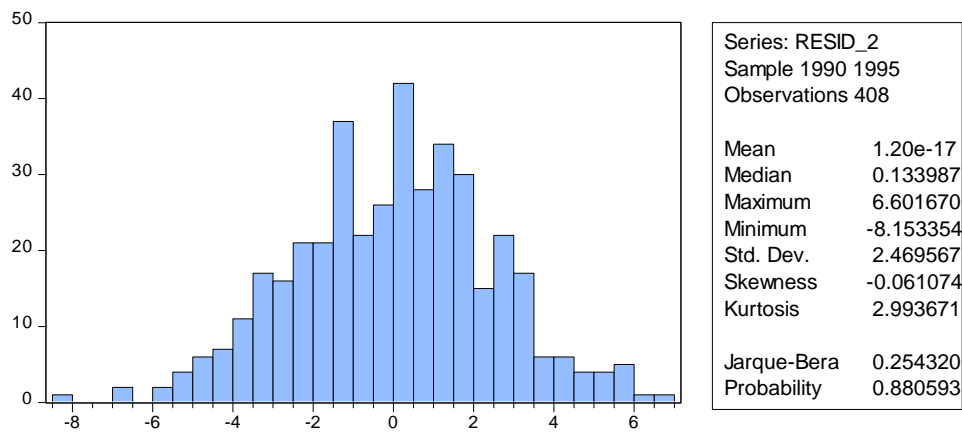
برای این بخش نمودار و شاخص‌های آماری به همراه آماره جاک-برا و p -مقدار آن برای مدل تحقیق در حالت بدون لحاظ کردن متغیر محافظه کاری در شکل زیر نمایش داده شده است.

از روی شکل نمودار مربوط به خطاهای مدل تحقیق در حالت بدون متغیر محافظه کاری می‌توان اظهار نظر کرد که خطاها از توزیع نرمال برخوردار هستند زیرا شکل نمودار بسیار شبیه به شکل نمودار توزیع نرمال هستند. همچنین مقدار سطح معنی‌داری نیز نرمال بودن خطاها را ثابت می‌کند (چون سطح معنی‌داری یا p -مقدار از ۰,۰۵ بیشتر است پس فرض H_0 که مبنی بر نرمال بودن است، پذیرفته می‌شود). در نتیجه مدل تحقیق در حالت بدون لحاظ کردن متغیر محافظه کاری از برازش خوبی برخوردار است.

شکل (۴-۱) نمودار و شاخص‌ها به همراه آماره جاک-برا برای خطای مدل تحقیق بدون محافظه کاری

همچنین شکل زیر نمودار و شاخص‌های آماری به همراه آماره جاک-برا و p -مقدار آن برای مدل تحقیق در حالت با لحاظ کردن متغیر محافظه کاری را نشان می‌دهد که با توجه به توضیحات قبل و نتایج موجود در شکل، مدل تحقیق در حالت با لحاظ کردن متغیر محافظه کاری نیز از برازش خوبی برخوردار است.

شکل (۴-۲) نمودار و شاخص‌ها به همراه آماره جاک-برا برای خطای مدل تحقیق با محافظه کاری

برای بررسی عدم خودهمبستگی خطاها از آماره داربین-واتسون بهره خواهیم گرفت. دامنه موردقبول برای این آماره بازه (۱،۵،۲،۵) می‌باشد. بدین معنی که اگر آماره داربین-واتسون هر مدل برازش شده در این بازه قرار گیرد، نشان از مناسب بودن مدل است. جدول زیر آماره داربین-واتسون را برای مدل تحقیق در حالت بدون لحاظ کردن متغیر محافظه کاری و با لحاظ کردن محافظه کاری را نشان می‌دهد. با توجه به اینکه آماره‌های به‌دست‌آمده در محدوده یادشده قرار دارند، می‌توان از مناسب بودن مدل اطمینان خاطر داشت.

جدول (۴-۷) مقادیر آماره داربین-واتسون برای مدل‌های تحقیق

مدل تحقیق	آماره داربین-واتسون	مناسب بودن مدل
مدل در حالت بدون متغیر محافظه کاری	۲،۱	تائید می‌گردد
مدل در حالت بودن متغیر محافظه کاری	۲،۰۹	تائید می‌گردد

آخرین ویژگی مربوط به ارزیابی مدل، ثابت یا همسان بودن واریانس خطاهای مدل است که نتایج حاصل از آزمون این ویژگی در جدول زیر برای مدل تحقیق در حالت بدون متغیر محافظه کاری و بودن متغیر محافظه کاری نشان داده شده است. توجه شود که فرضیه صفر این آزمون ثابت یا همسان بودن واریانس خطاها می‌باشد. نتایج به‌دست‌آمده از جدول (۴-۸) نشان می‌دهد که فرضیه صفر هر دو مدل پذیرفته می‌شود پس می‌توان گفت که واریانس خطاهای مدل همسان هستند که حاکی از مناسب بودن مدل‌ها است.

جدول (۴-۷) نتایج حاصل از آزمون ناهمسانی واریانس خطاها

مدل تحقیق	آماره آزمون	سطح معنی‌داری

مدل در حالت بدون متغیر محافظه کاری	۶۰,۸۷	۰,۷۱
مدل در حالت بودن متغیر محافظه کاری	۵۷,۲۴	۰,۸۲

داده‌های جمع‌آوری شده از کتابخانه ملی بورس اوراق بهادار تهران با استفاده از نرم‌افزار Excel پس از اصلاحات و طبقه‌بندی لازم بر اساس متغیرهای مورد بررسی وارد نرم‌افزار Eviews شده و تجزیه و تحلیل‌های نهایی انجام شد. تحلیل داده‌ها در بخش آمار توصیفی با محاسبه شاخصه‌ای مرکزی از جمله میانگین، میانه و شاخصه‌ای پراکندگی انحراف معیار چولگی و کشیدگی چولگی شروع شد. در این تحقیق ابتدا برای بررسی مانایی متغیرهای تحقیق از آزمون ریشه واحد استفاده شد سپس از فن‌های آماری مدل‌های رگرسیونی چند متغیره و مدل‌های داده‌های پانلی یا تابلویی به بررسی فرضیه‌های تحقیق استفاده شد. با توجه به ترکیبی بودن نوع داده‌ها برای انتخاب بین روش‌های پانل و تلفیقی از آزمون F لیمر استفاده شد. سپس به تأیید یا رد فرضیات تحقیق با استفاده از نتایج حاصله از نرم‌افزار Eviews پرداخته شد و در آخر برای ارزیابی مدل نرمال بودن خطاهای آن مورد آزمون قرار گرفت.

با توجه به نتایج به دست آمده از آزمون فرضیات تحقیق می‌توان گفت که محافظه کاری باعث افزایش ارزش وجه نقد می‌گردد و تأثیر نقش کنترل سهامداران در این رابطه مهم تلقی شده و معنی‌دار است.

نتایج

فرضیات تحقیق

محافظه کاری حسابداری باعث افزایش ارزش وجه نقد نگهداری شده می‌گردد.

نقش کنترل سهامداران در تأثیر محافظه کاری روی ارزش وجه نقد معنی‌دار است.

تفسیر نتایج آزمون فرضیات

با پذیرفته شدن فرضیه تأثیر محافظه کاری حسابداران روی ارزش وجه نقد به این نتیجه رسیدیم که بین محافظه کاری و ارزش وجه نقد رابطه معنی‌داری وجود دارد و محافظه کاری باعث افزایش ارزش وجه نقد می‌گردد. همچنین فرضیه کنترل سهامداران در رابطه فوق نیز تأیید گردید که نشان می‌دهد سهامداران می‌توانند با نقش کنترلی روی محافظه کاری حسابداران در ارزش وجه نقد نگهداری شده مؤثر باشند. موضوع افزایش ارزش وجه نقد با لحاظ کردن محافظه کاری حسابداری می‌تواند با تکیه بر تئوری نمایندگی و کاهش تضاد منافع بین سهامداران و مدیران توجیه شود. این گفته به این معنی است که محافظه کاری نقش اطلاعاتی داشته و انگیزه مدیران در دست‌کاری اطلاعات حسابداری را تقلیل و هزینه‌های نمایندگی ناشی از عدم تقارن اطلاعاتی را کاهش می‌دهد. کاهش عدم تقارن اطلاعاتی و در نهایت افزایش کیفیت اطلاعات به نوبه خود می‌تواند زمینه‌ساز افزایش کارایی وجوه نقد و استفاده مؤثر از آن شود. همچنین محافظه کاری می‌تواند انگیزه اضافی برای اتخاذ تصمیمات کارای سرمایه‌گذاری ایجاد کرده و نظارت بر تصمیمات سرمایه‌گذاری مدیریت را تسهیل نموده و در نهایت باعث بهبود ارزش نهایی وجه نقد می‌شود.

بحث و نتیجه‌گیری

مدیران به منظور حفظ جایگاه خود در شرکت و ایجاد منافع کوتاه‌مدت اقدام به نگهداری وجه نقد بیش از میزان نیاز می‌نمایند که این امر احتمال سرمایه‌گذاری در پروژه‌های کم‌ارزش را افزایش می‌دهد؛ به عبارت دیگر کاهش ارزش مرتبط با وجه نقد نگهداری شده، عموماً مربوط به سرمایه‌گذاری بیش از حدی است که مدیران جهت گسترش دوره تصدی‌گری خود انجام می‌دهند. طبق نتایج تحقیق مشخص شد که محافظه کاری با تأثیر مثبتی که بر ضریب تغییرات وجه نقد اضافی دارد، موجب افزایش ارزش

وجوه نقد نگهداری شده شرکت می‌گذارد. مکانیسم این تأثیر بر اساس قواعد حسابداری محافظه‌کارانه است. محافظه‌کاری، شرکت‌ها را به سمت شناسایی بیشتر زیان‌ها نسبت به شناسایی سود هدایت می‌کند. در چنین شرایطی اگر مدیر بخواهد وجوه نقد شرکت را در پروژه‌های کم‌ارزش سرمایه‌گذاری کند باید زیان‌های ناشی از آن را در همان دوره خود گزارش کند که این موجب تزلزل جایگاه وی خواهد شد. لذا محافظه‌کاری با الزام مدیریت به گزارش زیان‌ها، موجب افزایش ارزش وجوه نقد شرکت می‌باشد.

با افزایش سطح محافظه‌کاری فرصت‌های انجام مدیریت سود مبتنی بر ارقام تعهدی کاهش می‌یابد و باعث کاهش انگیزه‌های انجام مدیریت سود می‌شود. در نتیجه می‌توان از محافظه‌کاری به‌عنوان یک مکانیسم برای کاهش مدیریت سود مبتنی بر ارقام تعهدی استفاده کرد. در واقع با افزایش سطح محافظه‌کاری، فرصت‌های انجام مدیریت سود محدود می‌شود و مدیران انگیزه‌ای برای انجام مدیریت سود مبتنی بر ارقام تعهدی ندارند که باعث می‌شود گزارش صحیح‌تر بوده و از دست‌کاری و اعمال نظر مصون بماند. البته در این باره نباید نقش کنترل سهامداران را نادیده گرفته شود. سهامداران با کنترل‌های مرتب و مستمر می‌توانند تا حدودی این سوء مدیریت را کاهش داده و دست‌کاری مدیران در گزارش را کمرنگ‌تر کنند.

در این پژوهش محافظه‌کاری حسابداران باعث بهبود ارزش وجه نقد نگهداری شده گردید و نقش کنترلی سهامداران نیز در این رابطه مؤثر واقع شد. در همین راستا، مشکی میاوقی و الهی رودپشتی (۱۳۹۳) تأثیر محافظه‌کاری بر ارزش بازار وجه نقد نگهداری شده را بررسی کرده و به این نتیجه رسیدند که تغییر یک ریال در وجه نقد نگهداری شده، منجر به ایجاد تغییرات کمتری در ارزش بازار آن می‌شود. همچنین محافظه‌کاری، ارزش بازار یک ریال اضافی در وجه نقد نگهداری را افزایش می‌دهد که در تحقیق حاضر هم این نتیجه به دست آمد و باهم دیگر هم‌خوانی نیز دارند.

در تحقیقی که ملکیان و همکاران (۱۳۹۳)، محافظه‌کاری حسابداری و ارزش وجه نقد اضافی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران را مورد مطالعه قرار دادند. نتایج نشان می‌دهد که ارزش یک ریال موجود در وجوه نقد شرکت، از یک ریال اسمی کمتر می‌باشد. همچنین مشخص شد که محافظه‌کاری می‌تواند با کاهش هزینه‌های نمایندگی، موجب افزایش ارزش وجوه نقد اضافی شرکت‌ها شود که در تحقیق حاضر نیز کاملاً این نتایج گفته شد حاصل شد و با یکدیگر هم‌خوانی دارند.

در مطالعه‌ای مهرانی و همکاران (۱۳۹۱) رابطه بین محافظه‌کاری در گزارشگری مالی و میزان نگهداشت وجه نقد را مورد بررسی قرار داده و به این نتیجه رسیدند که طی دوره مطالعه، محافظه‌کاری بر میزان نگهداشت وجه نقد، تأثیر نداشته است که با نتایج حاصل شده از تحقیق حاضر در تضاد است. عدم تأثیر محافظه‌کاری بر میزان نگهداری وجه نقد در تحقیق مهرانی و همکاران نشان‌دهنده این موضوع است که احتیاط از دیدگاه حسابداری (محافظه‌کاری در گزارشگری مالی) با احتیاط از دید مدیریت مالی (نگهداری وجه نقد بیشتر) هم‌راستا نمی‌باشد.

در پژوهشی دیگر کردستانی و خلیلی (۱۳۸۹) با عنوان تأثیر محافظه‌کاری بر محتوای اطلاعاتی تفاضلی جریان‌های نقدی و ارقام تعهدی به این نتیجه رسیدند محتوای تفاضلی ارقام تعهدی نسبت به جریان‌های نقدی در شرکت‌هایی که درجه محافظه‌کاری بالاتری دارند بیشتر از شرکت‌هایی است که درجه محافظه‌کاری کمتر دارند. همچنین بین محتوای اطلاعاتی تفاضلی جریان‌های نقدی و ارقام تعهدی با رتبه محافظه‌کاری شرکت‌ها همبستگی مثبتی دارد که به‌نوعی با نتایج تحقیق حاضر هم‌جهت می‌باشد.

در پژوهشی لوئیس و همکاران (۲۰۱۷) نشان دادند که ارزش بازار یک دلار اضافی در موجودی نقد کمتر از یک دلار اسمی می‌باشد که نتیجه مطالعه حاضر نیز حاکی از قضیه است. مطالعات آن‌ها همچنین نشان می‌دهد که محافظه‌کاری حسابداری می‌تواند مشکلات نمایندگی را کم کرده و انگیزه لازم را برای مدیران جهت تصمیمات سرمایه‌گذاری مؤثر فراهم کند. آن‌ها همچنین دریافتند که محافظه‌کاری می‌تواند ارزش بازار یک دلار اضافی در موجودی نقدی را افزایش می‌دهد.

همچنین نتایج این تحقیق با نتایج مطالعات سی موتین (۲۰۱۰) و پالازو (۲۰۱۱) مطابقت دارد. در پژوهش آن‌ها نشان داده شد که ارزش نهایی وجه نقد می‌تواند کمتر از ارزش اسمی آن باشد و به این نتیجه رسیدند که شرکت‌هایی که سطح بیشتری از وجه نقد را نگهداری می‌نمایند، عملکرد بهتری از خود نشان می‌دهند.

پیشنهادها

رشد و توسعه هر علمی در پرتو تحقیق‌های منسجمی است که به‌صورت علمی و هدفمند انجام می‌شوند. با افزایش حیطة تحقیق‌ها و بهبود روش‌های تحقیق در علوم، این امید وجود دارد که هر چه بهتر و بیشتر توسعه علوم مختلف شکل گیرد و راحتی و آسایش بیشتری عاید جوامع بشری شود. در ادامه این بخش پیشنهادها کاربردی و پیشنهادها برای آینده تحقیق به‌صورت جداگانه ارائه می‌شود.

پیشنهادها کاربردی

نتایج این پژوهش بیشتر مورد استفاده مدیران ارشد و مدیران مالی شرکت‌ها می‌باشد. تا بتوانند بهترین تصمیمات مدیریتی و مالی را به‌منظور ارزیابی عملکرد شرکت‌ها در راستای پیش‌بینی فعالیت‌های آتی و افزایش بازده مورد انتظار شرکت، اتخاذ نمایند. با توجه به یافته‌های پژوهش و مبانی نظری مورد مطالعه پیشنهادها زیر قابل‌ارائه است: که برخی از آن‌ها جنبه کاربردی داشته و مدیران و افراد دخیل در موضوعات اقتصادی می‌توانند در کارها و تلاش‌های آتی خود آن‌ها را به‌کار گیرند.

- (۱) با توجه به نتایج تحقیق که مشخص گردید ارزشی که سهامداران به یک ریال وجوه نقد حاصل شده شرکت می‌دهند کمتر از ارزش اسمی آن است؛ به همین به مدیران شرکت‌ها پیشنهاد می‌شود با عنایت به این مهم در حصول وجه نقد در راستای افزایش ارزش شرکت برنامه‌ریزی نمایند.
- (۲) به دلیل اینکه محافظه‌کاری باعث بهبود ارزش نهایی وجه نقد شد و نقش کنترل حسابداران در این رابطه نیز معنی‌دار واقع گردید، به شرکت‌ها و نیز نهادهای تدوین‌کننده استانداردهای حسابداری توصیه می‌شود که به مفاهیم محافظه‌کاری اهمیت بیشتری داده و نهادهای ناظر و سهامداران نیز بر استفاده از مفاهیم مالی و حسابداری در گزارش‌های مالی توجه بیشتری اعمال نمایند.
- (۳) به دلیل آنکه افزایش ارزش سهام شرکت و به‌تبع آن، افزایش ثروت سهامداران اهداف اصلی شرکت‌های انتفاعی است، لذا شرکت‌ها می‌توانند با الزام به محافظه‌کاری بیشتر در گزارشگری مالی خود، موجب افزایش ارزش وجوه نقد نگهداری شده خود شوند که در نتیجه آن به افزایش بازده سهام منجر می‌شود.
- (۴) به مدیریت شرکت‌ها توصیه می‌شود در برنامه‌ریزی‌های خود به‌منظور نگهداری موجودی‌های نقدی و جهت دستیابی به نقدینگی هدف، به عوامل مختلف مالی و حسابداری که با سطح نگهداری وجه نقد ارتباط دارند، توجه کنند.
- (۵) پیشنهاد می‌شود سازمان امور مالیاتی کشور در مائول ارزیابی ریسک مؤدیان مالیاتی به روابط بین سنجه‌ها و معیارهای جریان وجه نقد عملیاتی، محافظه‌کاری و درآمد مشمول مالیات ابزاری مؤدیان مالیاتی توجه نماید.
- (۶) به شرکت‌های زیاده توصیه می‌شود، با استفاده از محافظه‌کاری حسابداری، رفتار جانب‌دارانه مدیر را در بیش‌نمایی سود خنثی و به تأخیر اندازد. در نتیجه پرداخت‌های اضافی به مدیر و سایر گروه‌ها نظیر سهامداران، محدود و ارزش شرکت نیز در بلندمدت افزایش می‌یابد. بنابراین افزایش محافظه‌کاری موجب ارتقای ارزش شرکت‌های زیان در بلندمدت می‌شود.

پیشنهادها برای تحقیقات آتی

با توجه به محدودیت‌های پیشرو محقق برای بررسی تمام ابعاد موضوع تحقیق و نتایج پژوهش، برای اطمینان بیشتر به موضوع پژوهش می‌توان پیشنهادهایی را برای پژوهش‌های آتی مطرح کرد. همچنین، پس از انجام این پژوهش پرسش‌های متعددی درباره موضوع محافظه‌کاری حسابداران و ارزش وجه نقد و همچنین نقش کنترلی سهامداران به ذهن متبادر

می‌شود. این پرسش‌ها می‌تواند به شکل پرسش و یا فرضیه زمینه پژوهش‌های آینده قرار گیرد که برخی از آن‌ها به شرح زیر است:

- (۱) با توجه به اینکه مدل‌های مختلفی برای محاسبه محافظه‌کاری وجود دارد به پژوهشگران آتی پیشنهاد می‌شود، با شاخصه‌ای مختلفی که در ایران قابل انجام است محافظه‌کاری را محاسبه کنند و نتایج حاصله را به صورت مقایسه‌ای با پژوهش حاضر بیان کنند.
- (۲) به پژوهشگران آتی پیشنهاد می‌شود که میزان نگهداری وجه نقد برای شرکت‌های زیان ده در مقایسه با شرکت‌های سود ده با استفاده از متغیر مجازی بررسی و مورد آزمون قرار دهند. همچنین می‌توانند پژوهش حاضر را با استفاده از وقفه زمانی و بررسی اثر افزایش وقفه بر بهبود پیش‌بینی را مورد مطالعه قرار دهند.
- (۳) در رابطه با موضوع محافظه‌کاری، پژوهشگران در آینده می‌توانند در مورد رابطه دولتی یا خصوصی بودن شرکت‌ها با محافظه‌کاری حسابداری همچنین رابطه گزارش حساب‌برسان مستقل با محافظه‌کاری حسابداری تحقیق کنند.
- (۴) جامعه آماری این پژوهش متشکل از شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد، لذا نتایج این تحقیق قابل تعمیم به سایر شرکت‌های غیر بورسی نیست. پیشنهاد می‌شود بررسی دیگری در جامعه آماری متشکل از کلیه شرکت‌ها اعم از بورسی و غیر بورسی انجام شود و همچنین می‌توان با انجام پژوهش‌های مشابه میزان محافظه‌کاری حسابداران شرکت‌های بورسی و غیر بورسی را مقایسه نمود.
- (۵) پیشنهاد می‌شود تغییر قوانین مالیاتی در چگونگی تغییر استفاده از رویه‌های محافظه‌کارانه حسابداری بررسی شود همچنین رابطه محافظه‌کاری حسابداری با مربوط بودن اطلاعات حسابداری و ورشکستگی شرکت‌ها می‌تواند مورد تحقیق قرار گیرد.

منابع

۱. آذر، عادل؛ مؤمنی، منصور، ۱۳۸۵، آمار و کاربرد آن در مدیریت، چاپ دهم، انتشارات سمت.
۲. خاکی، غلامرضا، ۱۳۹۲، روش تحقیق با رویکردی به پایان‌نامه نویسی، مرکز تحقیقات علمی کشور، تهران، کانون فرهنگی انتشارات درایت.
۳. گوران حیدری، سید فرهاد. همت فر، محمود، ۱۳۹۲، بررسی توان متغیرهای حسابداری در پیش‌بینی جریان‌های نقدی آتی در طی مراحل چرخه عمر شرکت.
۴. سوری، علی، ۱۳۹۲، اقتصادسنجی همراه با کاربرد Stata & Eviews، نشر فرهنگ شناسی.
۵. مؤمنی، منصور. قیومی، علی، ۱۳۹۰، تحلیل آماری با استفاده از SPSS، نشر مؤلف، تهران.
۶. خسروآبادی، طاهره، اقبالی مقدم، محمدرضا، (۱۳۹۶). تأثیر محافظه‌کاری بر تغییرات قیمت و نوسانات وجوه نقد در بورس اوراق بهادار تهران، اولین کنفرانس ملی پژوهش‌های نوین ایران و جهان در مدیریت، اقتصاد و حسابداری و علوم انسانی.
۷. عبدی، سامان؛ مقدم فر، محمد؛ عرب کیاسری، محسن؛ احمدی، فاطمه (۱۳۹۵). بررسی نقش افشای داوطلبانه در تأثیر عدم تقارن اطلاعاتی بر ساختار سرمایه شرکت‌های بورس اوراق بهادار تهران، ماهنامه پژوهش‌های مدیریت و حسابداری.
۸. میاوقی، مهدی، رودپشتی، سمانه. (۱۳۹۳). بررسی اثر محافظه‌کاری بر ارزش بازار وجه نقد نگهداری، پژوهش‌های تجربی حسابداری.
۹. بولو، قاسم، باباجانی، جعفر، ملکی، بهرام. (۱۳۹۱). رابطه بین وجه نقد بیشتر و کمتر از حد بهینه، با عملکرد آینده شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران، مجله دانش حسابداری.

۱۰. شکرخواه، جواد و مرتضی زاده، مجتبی (۱۳۹۴)، مقایسه عوامل مؤثر بر سطح نگهداری وجه نقد در صنایع مختلف. علمی-پژوهشی-دوره ۲۰، شماره ۱ - بهار
۱۱. ملکیان، اسفندیار، سلمانی، رسول. (۱۳۹۴). رابطه ساختار سرمایه و سیاست تقسیم سود با نگهداشت وجه نقد (در شرکت‌های پذیرفته شده بورس اوراق بهادار تهران). پژوهش‌های تجربی حسابداری.
۱۲. اعتمادی، حسین؛ فرج زاده دهکردی، حسن؛ (۱۳۹۱). تأثیر مدیریت سود و ساختار سرمایه بر محافظه‌کاری سود؛ تحقیقات حسابداری و حسابرسی؛ شماره ۱۳.
۱۳. خدای پور، احمد، ترک زاده، علی. (۱۳۹۰). بررسی تأثیر مالیات بر محافظه‌کاری در گزارشگری مالی و نیز مربوط بودن اطلاعات حسابداری، پژوهش‌های حسابداری کاربردی.
۱۴. بنی محمد، بهمن؛ باغبانی، تهمینه؛ ۱۳۸۸. اثر محافظه‌کاری حسابداری، مالکیت دولتی، اندازه شرکت و نسبت اهرمی بر زیان دهی شرکت، بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، شماره ۵۸، صص ۵۳ الی ۷۰.
۱۵. کردستانی، علامرضا، خلیلی، مهدی. (۱۳۹۰). تأثیر محافظه‌کاری بر محتوای اطلاعاتی تفاضلی جریانهای، ارزش سهام شرکت بر اساس الگو سود باقیمانده، دانش حسابداری.
۱۶. احسانی امریی، حسین (۱۳۹۱). تأثیر محافظه‌کاری حسابداری بر ارزش نگهداشت وجه نقد. پایان‌نامه. دولتی - وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری - دانشگاه اصفهان - دانشکده اقتصاد. ۱۳۹۱. کارشناسی ارشد

۱. Antai Li Department of Finance, Wuhan, China, (۲۰۱۸), Are Controlling Shareholders Influencing the Relationshi between CSR and Earnings Quality? Evidence from Chinese Listed Companies School of Management, Huazhong University of Science and Technology.
۲. Asri, M. (۲۰۱۷). The Effect of Accounting Conservatism On Earning Quality.
۳. Machdar, N. M., & Murwaningsari, E. (۲۰۱۷). The Effects of Earnings Quality, Conservatism, and Real Earnings Management on the Company's Performance and Information Asymmetry as a Moderating Variable. International Journal of Economics and Financial Issues, ۷(۲), ۳۰۹-۳۱۸.
۴. Mahmoud A. Nasr, Collins G. Ntim, (۲۰۱۸) "Corporate governance mechanisms and accounting conservatism: evidence from Egypt", Corporate Governance: The International Journal of Business in Society,
۵. Cho-Min Lin, Min-Lee Chan *, I-Hsin Chien, Kuan-Hua Li, (۲۰۱۸), The relationship between cash value and accounting conservatism: Department of Finance, Providence University, Taiwan The role of controlling shareholders
۶. Clive S. Lennox, & Asad Kausa , (۲۰۱۷). Estimation risk and auditor
۷. conservatism John McCallig, (۲۰۱۷) Revenue Investment, Accounting Conservatism and the Valuation of Loss Making Firms. Dept. of Accountancy UCD Business Schools, University College Dublin,

۸. Su Jeong Lee, Sung Ook Park & Woon-Oh Jung (۲۰۱۷) Earnings management by controlling shareholders who plan for stock gifts: Korean evidence. Asia-Pacific Journal of Accounting & Economics.
۹. Wilson Li, Tina He, Andrew Marshall, Gordon Tang, (۲۰۱۷) "Revisiting Conditional Accounting Conservatism in State-controlled Firms", Asian Review of Account
۱۰. Daniel Zeghal, Zouhour Lahmar, (۲۰۱۷), The effect of culture on accounting conservatism during adoption of IFRS in the EU, International Journal of Accounting & Information Management Abstract: